

Højskoleelevers Rettighed til at bestemme, hvilke Skoler de ville gaa paa, er man i højeste Grad opfordret til at tage denne hele Højskolebevilling under Overveielse. Det vilde have glædet mig meget, om det ærede Finansudvalg havde taget Sagen mere omfattende under Overveielse, ligesom jeg tror, at hele Spørgsmaalet trænger til en fuldstændig og grundig Overveielse. Grunden til, at man har bevilget saa Meget til fattige Højskoleelever, forekommer mig, efter den Kjendstab, jeg har til de Forhandlinger, der tidligere ere førte om denne Sag i dette Thing, netop at have været den, at man har sagt, at derved er man ikke voldgiven Vilkaarlighed, naar Eleverne ikke behøve at opgibe, hvilken Skole de ville søge, og at de altsaa i denne Henseende ere fritstillede, men at Hovedbægten lægges paa Understøttelsen til den fattige Elev, thi saa staar man bedst i den Henseende. Det forekommer ogsaa mig, at det er bedst saaledes, at man fuldstændig gaar bort fra den tidligere Bevilling af Sorø Akademis Midler, direkte til Skolerne. Men naar Bevillingen bliver benyttet paa den nævnte Maade, saa er der jo ingen Betyggelse og den Stilling, som den fattige Ungdom her i Landet saaledes vil komme til at indtage, er en saadan Stilling, at Højskolerne i højeste Grad maa ønske sig fritagelse for et saadant Formynderstab. Det forekommer mig at være oprørende, at det netop skal være de fattige Elever, som skulle være tvungne, fordi de modtage en Understøttelse til at søge Højskole, til at gaa til de Højskoler, som have Ministeriets allerhøjeste Bifald og ikke til andre. Under vor nuværende politiske Stilling vil det meget let hænde, at en Skoleforstander kommer til at staa i et Modsetningsforhold til vort Ministerium, om ikke ligefrem til Kultusministeriet, saa til andre Medlemmer af Regjeringen, men derfor at sige til de fattige Elever, at de ikke maa søge saadanne Skoler, et saadant Formynderstab indeholder for mig noget aldeles Oprørende. Den, som betaler for sin Undervisning, kan man ikke forhindre i at søge disse frygtelige Skoler, som sthyes af Bønsremend, men den Fattige, som skal modtage 60, 70 eller 100 Kr., til ham siger man, at han ikke maa søge til til saadanne Skoler! Skal den Liste over Højskolerne, som er affattet, benyttes paa denne Maade, og skal man slaa et politisk Slag ogsaa mod de fattige Højskoleelever, saa tror jeg at turde sige, at de fleste, som støtten Højskoletanken her i Danmark, ville være med til at sige: Nei, saa hellere være fri for at skulle tigge sig til noget af Ministeriets Naadessekretariat!

Tanber: Da Sorø Akademis Budget for nogle Aar siden var til Forhandling her i Salen, tillod jeg mig at fremdrage nogle Exempler paa, hvorledes man fra Akademiets Side udleiede eller bortforpagtede mindre Lodder, som henhørte under Akademiet. Det gik til paa en meget venstabelig Maade, saaledes at de aldrig bleve udbudte, de bleve fordelte til dem, man foretrak, og stundom til meget lav Betaling, langst lavere end den, der kunde opnaas derfor. Dette var der saa meget større Misforholdelse med, som Sorø By rundt om er omgivet af Akademiets Grund, og selv har et særdeles ringe Jordtilliggende, Borgerne i Byen ere derfor nødte til, naar de ville have Jord, at leie af Akademiets Grund, men det kunde de ikke opnaa, fordi de Jorder, som udleies paa den Maade, underhaanden blive fordelte paa den omtalte venstabelige Maade. I dette System er der senere ikke sket nogen Forandring, Ministeren gjorde den Gang ikke nogen Indvendning mod Rigtigheden deraf, og jeg tror ogsaa, at han vanskelig skal kunne gjøre det, naar jeg ser hen til, hvad der er foregaaet i en meget større Sag, nemlig med Nordruplund; det ligner nemlig i meget høj Grad hvad der foregaar i det Smaa ved de omhandlede Jorder næved Sorø By. Den omhandlede Herregaard har, som den ærede Ordfører bemærkede, et Jordtilliggende af 635 Tdr. Land, af hvilke $7\frac{1}{2}$ ere Gaardsplads og Veie, altsaa 627 $\frac{1}{2}$ Tønder Land Netto og et Hartkorn af 66 Tdr. I Statshaandbogen ser jeg, at den er angiven til 70 Tdr. og 6 Skpr., men jeg antager, at der maaste kan være medregnet Noget der, der ikke er indbraget under Forpagtningen, og jeg skal derfor ikke videre opholde mig ved denne Uoverensstemmelse, men kun gjøre opmærksom paa den. Nu fortæller den høitærede Minister os, at den ikke kan regnes for almindelig middelgod sjællandsk Jord, men er meget daarlig Jord. Det er første Gang, jeg hører det; Jorden er ikke anset for udmærket Jord, men netop for middelgod sjællandsk Jord, og derpaa tyder ogsaa den Omstændighed, som vel ikke kan tillægges afgjørende Betydning, men som dog har Noget at sige, at Hartkornet svarer til Middelstørrelsen af Hartkornet paa Verne; det er $10\frac{3}{10}$ Tdr. Land pr. Td. Hartkorn, og det vil findes, at det omtrent fuldstændig svarer til Nordruplund; denne bestaar af jævn god, ikke udmærket Jord, som i det Hele taget svarer til Jorden i den Egn. Naar vi nu se hen til de Forpagtningsafgifter, der kræves deraf, saa er der to Forpagtningsafgifter: en, som gjaldt indtil 1878, og som nu i det Bæsent-